

PHÁC ĐỒ ĐIỀU TRỊ BỆNH NẤM DA

I- ĐẠI CƯƠNG:

Là một bệnh lý rất thường gặp, do các loài vi nấm sợi tơ như Epidermophyton, Microsporium và Trichophyton gây ra. Đây là các vi nấm thích lớp sừng, tấn công vào chất keratin của da, lông, tóc và móng ở người, gây bệnh nấm cạn ở da và phần phụ, nhưng các niêm mạc không bị tổn thương. Bệnh truyền từ người qua người (Trichophyton rubrum, Trichophyton - interdigitale), từ súc vật bị nhiễm qua người (Microsporium canis) và từ đất qua người.

II- LÂM SÀNG

1- Nấm da ở nếp:

a- Nấm kẽ ngón chân

Vị trí chọn lọc là các kẽ ngón thứ 3, thứ 4 thường bị (kín nhất), thương tổn tróc vảy hay rịn nước, kết hợp nứt nẻ, mụn nước, bóng nước ở mặt trong ngón, thường ở đáy nếp và ngứa. thường là nguồn lây các biến chứng như:

- Đường vào của vi khuẩn do thay đổi hàng rào bảo vệ da, có thể gây bệnh viêm quầng ở chân.
- Lan tỏa bệnh nấm ở bàn chân, thậm chí lan rộng vùng khác của cơ thể.

Thương tổn ở bàn chân thường có hình ảnh ly tâm, vòng cung, còn ở lòng bàn chân, mặt ngoài và gót chân thì dày sừng hoặc tróc vảy (do Trichophyton rubrum), đôi khi có mụn nước, bóng nước (do Trichophyton interdigitale).

Thương tổn một bên là yếu tố thuận lợi cho chẩn đoán bệnh nấm da, đặc biệt với Trichophyton rubrum có thể thấy thương tổn ở hai chân, một tay, có tróc vảy hay dày da ở mặt gấp các nếp.

b- Thương tổn ở nếp lớn: (Bẹn)

Thường là thứ phát nên cần phải tìm ổ nhiễm tiên phát, thường ở nếp bẹn, bắt đầu ở vùng bẹn bìu với thương tổn hồng ban vảy, tròn, rất ngứa, lan ra mặt trong của đùi cho hình ảnh một mảng hình bán đồ với viền đa cung, tiến triển ly tâm với bờ hồng ban mụn nước, thương tổn một bên hoặc hai bên.

2- Các thể nấm da khác

- Herpes circine: Thương tổn hình tròn, ly tâm, ngứa dữ dội.
- Bệnh vi nấm có nguồn gốc từ súc vật, có hình ảnh viêm nhiều, có mũ gọi là Kérion.
- Bệnh vi nấm ở bệnh nhân suy giảm miễn dịch (uống corticoid, ghép tạng, bệnh AIDS): Triệu chứng không điển hình, không có bờ và không ngứa, tiến triển nhanh.

III- CHẨN ĐOÁN :

- Khám lâm sàng.
- Hỏi bệnh sử tìm các yếu tố thuận lợi như chơi thể thao dưới nước, đi chân trần, tiếp xúc với súc vật, khí hậu nhiệt đới....
- Xét nghiệm vi nấm giúp cho điều tra dịch tễ học, cần trong các thể lan tỏa tái phát.

* CHẨN ĐOÁN PHÂN BIỆT:

1-Thương tổn nếp ngón chân:

- Nhiễm nấm hạt men: Ở khoảng liên ngón chân, thường thấy ở các nếp khác như khoảng liên ngón tay, nếp mông, môi. Thương tổn đỏ bóng, nứt bờ và chảy nước, thường được phủ bởi một chất màu trắng.
- Tổ đũa: Có thể có thương tổn giống nấm.
- Viêm kẽ trực khuẩn gram âm: Thương tổn trợt lở, rịn nước, hôi, đôi khi có màu xanh do trực khuẩn sinh mủ.

2-Thương tổn ở nếp lớn:

- Bệnh nấm hạt men: có thương tổn vệ sinh, cảm giác nóng bỏng, bờ có viền vảy, bọt trắng.
- Erythrasma do vi khuẩn *Corynebacterium minutissimum*: Thương tổn là mảng nâu nhạt, bờ cong tróc vảy nhẹ, không ngứa nhưng tái phát, chiếu ánh sáng wood phát huỳnh quang màu hồng thắm.
- Vảy nến nếp: Không lành ở trung tâm, ngứa ít, giới hạn rõ, có triệu chứng nơi khác của

IV- ĐIỀU TRỊ BỆNH NẤM DA:

1- Điều trị thương tổn ở da :

* Điều trị tại chỗ là đủ : +Thoa kem Ketoconazole 1-2 lần / ngày trong 3-4 tuần . Hoặc
+ Thoa kem Terbinafine 1% 1-2 lần / ngày trong 3-4 tuần .

* Điều trị toàn thân khi :

- + Thương tổn lan rộng hay kháng thuốc bôi .
- + Thương tổn viêm nhiều hay ở người suy giảm miễn dịch.

. **Ketoconazole** : 200mg/1lần/ngày (Uống) trong 4 tuần

. **Terbinafin**: 250mg/ngày trong 2-6 tuần (người lớn).

. **Itraconazole**: 100mg/ngày trong 15 ngày với thương tổn ở lòng bàn tay.

100mg/ ngày trong 1 tháng với thương tổn ở lòng bàn chân .

hay 400mg/ngày trong 7 ngày.

2 -Nấm ở nếp :

* Tại chỗ:

- Kem Ketoconazole thoa trong 3-8 tuần.
- Terbinafine kem 1% thoa trong 3-4 tuần.

* Toàn thân khi lan rộng và tái phát :

- **Ketoconazole** : 200mg/1lần/ngày (Uống) trong 4 tuần

- **Terbinafin** : 250mg/ngày (Uống) trong 1-2 tuần.

- **Itraconazole** : 100mg/ngày (Uống) trong 2 tuần hay 200mg/ngày trong 7 ngày.

Tài liệu tham khảo :

- 1) Phác đồ điều trị bệnh Da liễu- TPHCM- Năm 2014
- 2) PGS.TS –Phạm Thế Hiển – Chủ biên Da liễu học- Năm 2012
- 3) BS. Vũ Hồng Thái – Chủ biên Bệnh Học Da liễu- BV Da liễu TPHCM-Năm 2012

